

Reproductive strategies of the modern couples

Khrystyna Kozak

Department of Sociology and Social work, National University "Lviv Polytechnic", UKRAINE, Lviv, 6 Kvitneva Str. (building 29 of NU "Lviv Polytechnic")

E-mail: socialdependence.lv@gmail.com

Integral indicator of social development, a reflection of its socio-economic and moral status, a powerful factor in the formation of demographic, economic, labor and cultural potential of society is the health of the population, including its reproductive component. The relevance and feasibility consideration such aspects of physical health as reproductive is caused of actualization demographic crisis situation, and accordingly reducing quantity and quality of human potential. This human potential is inextricably linked with reproductive behavior of couples, especially with the reproductive strategies of modern couples.

It should be noted that a similar crisis is characterized by the row of such indicators as subzero birth-rate, to distributions of single child and childlessness, to worsening of reproductive health of population, declines of mean time of life and him active period, that in the complexity testify to the threat and complexity of such crisis.

We will understand that reproductive strategies of modern couples are correlated with these trends of reproductive behavior as "culture maloditnosti", the prospect of family planning and differentiation of reproductive and sexual behavior. Choice of one or another reproductive strategy is the implementation of the reproductive decisions based on meaningful individual's experience.

Consideration of reproductive decisions is necessary because they are a basic determining start of reproductive behavior that usually will be caused factors friendly to birth of child, and accordingly will be blocked different family disfunctions (both material and physical).

In this article we will consider three types of reproductive strategies such as liberal, conservative-modernist and traditionalist. Reproductive strategies are built on the allocation of structural components of such strategies.

Репродуктивні стратегії сучасних подружніх пар

Христина Козак

Кафедра соціології та соціальної роботи, Національний університет "Львівська політехніка", УКРАЇНА,

м.Львів, вул. Квітнева, буд.6,

(корп.29 НУ "Львівська політехніка"),

E-mail: socialdependence.lv@gmail.com

Репродуктивні стратегії сучасних подружніх пар є співвіднесеними із такими тенденціями розвитку репродуктивної поведінки як культурою малодітності, перспективою сімейного планування та диференціацією репродуктивної та сексуальної поведінки. Виходячи із цього, репродуктивні стратегії є адекватним індикатором сучасної репродуктивної поведінки (як у статичному, так і динамічному зрізі) та детермінуючою запорукою її актуалізації. Саме тому, вибір тої чи іншої репродуктивної стратегії-це реалізація конкретного репродуктивного рішення, осмисленого індивідом на основі власного суб'єктивного досвіду.

Ключові слова: репродуктивна поведінка, репродуктивні норми, репродуктивні установки, дитородні мотиви, потреба в дітях, репродуктивні стратегії.

I. Вступ

Репродуктивна функція– це одна із найважливіших та найнеобхідніших функцій, які забезпечують відтворюваність поколінь, а зрештою життєздатність самого суспільства. У контексті подібних трактувань, варто розуміти, що сім'я- це основна „територія”, на якій відбувається виробництво і відтворення поколінь, виховання і, врешті-решт, інституціоналізація людини. Саме тому, важливим постає дослідження репродуктивних стратегій сучасних подружніх пар, які адекватно та цілісно пояснюватимуть як кількісну, так і якісну складову репродуктивної поведінки.

II. Основні складові репродуктивної стратегії

Репродуктивна стратегія– це достатньо широке та абстрактне поняття. Власне тому, у його склад включають, як правило, наступні елементи, які конкретизують та визначають зміст подібних стратегій:

- 1)потребу в дітях;
- 2) репродуктивні норми;
- 3) репродуктивні установки;
- 4) репродуктивні мотиви.

Лише систематичне дослідження цих складових елементів у їх тісному взаємозв'язку, забезпечує комплексний зріз цієї проблематики. Зрештою, потребу в дітях та конкретні репродуктивні установки вважатимемо певною мірою залежними від репродуктивних норм, тоді як при дослідженні системи репродуктивних мотивів, розкриватимемо якісну забарвленість репродуктивної поведінки.

Отже, **потреба у дітях** – це в найбільшій мірі інерційна частина репродуктивної поведінки, оскільки вона є результатом засвоєння репродуктивних

норм, успадкованих репродуктивним досвідом попередніх поколінь. Варто розуміти й те, що бажання мати дітей – це щось суто індивідуальне, ступінь любові до дітей, відчуття їхньої необхідності в особистому житті, прагнення виявити до них увагу і турботу.

Як зовнішній засіб орієнтації репродуктивної поведінки особистості, **репродуктивні норми** являють собою принципи і зразки поведінки, що пов'язані з народженням певного числа дітей і прийняті в різних соціальних групах. Саме тому, норми багатодітності, середньодітності або малодітності здатні перетворюватися у звичаї і традиції у зв'язку із усталеністю їх в ряді поколінь, з їх тривалим збереженням навіть після зміни умов та обставин, за яких вони виникли [1].

В свою чергу, **репродуктивна установка** як складовий елемент репродуктивної стратегії, по суті, означає готовність до певного результату репродуктивної поведінки, бажаність для особистості народження того або іншого числа дітей, в тому числі — синів або дочок. Власне, подібний результат не завжди може бути позитивним, адже окрім існування такого роду установок як установки дітності, існують ще й установки на переривання вагітності, ціллю яких постає відмова від подальшої реалізації репродуктивного циклу.

Мотиви народження дітей, тобто репродуктивна мотивація – це психічний стан особистості, що спонукає індивіда до досягнення особистих цілей економічного, соціального і психологічного характеру через народження певного числа дітей [3, с.144]. Відповідно, розрізняють економічні, соціальні і психологічні репродуктивні мотивації. Економічні репродуктивні мотивації пов'язані з намаганням особистості укріпити благополуччя сім'ї, з підвищенням економічного стану батьків, з різноманітними пільгами, що надаються при народженні певного числа дітей. Соціальні репродуктивні мотивації сприяють збереженню або підвищенню соціального стану батьків, соціального авторитету і престижу індивідуальної спадкоємності роду і сім'ї. Усі ж психологічні репродуктивні мотивації можна конкретизувати наступним чином: потреба у наповненні свого життя смислом, потреба батьків у синовній або дочірній любові, бажання продовжити у дітях себе в цілому або якусь свою характерну рису; потребою піклуватися про свою дитину та по мірі її зростання самому спрямовувати її розвиток.

III. Типологізація репродуктивних стратегій

Подібну типологізацію здійснено на основі врахування структурних компонентів репродуктивних стратегій. Зрештою, взаємопов'язаність репродуктивних стратегій із сучасними тенденціями розвитку репродуктивної поведінки можна пояснити актуалізацією на практиці таких структурних компонентів репродуктивної стратегії як усвідомленої потреби в дітях, кількісної установки на малодітну

(однодітну) сім'ю та домінації соціально-психологічних мотивів до народження дитини. Отже, виділяють три таких основоположних типи репродуктивних стратегій як:

“Ліберальний” – відрізняється спрямованістю на отримання дошлюбного досвіду сексуальних стосунків, орієнтацію на вступ в офіційний шлюб у 26-30 років, зверненням до контрацептивних практик, плануванням народження першої дитини у 25-30 років.

“Консервативно-модерний”, характеризується, з одного боку, запереченням дошлюбних статевих стосунків, визнанням народження дітей тільки в офіційному шлюбі, а з іншого боку, – зверненням до контрацептивних практик, відстроченням у часі народження першої дитини, що перш за все пов'язано з соціально-професійними, в тому числі кар'єрними пошуками;

“Традиціоналістський” тип – домінуючими характеристиками відповідної стратегії є заперечення дошлюбних статевих стосунків та народження дітей поза шлюбом. Відмінністю цього типу, на відміну від двох попередніх, є те, що подружні пари не вважають за необхідне вдаватися до контрацепції, підкреслюючи, що народження дитини вони не будуть відтерміновувати, “поклавшись на волю Бога” [2, с.13].

При цьому, потрібно усвідомлювати те, що домінуюча актуалізація на практиці перших двох стратегій є обумовленою рядом причин, серед яких найважливішими постають гнучка суспільна мораль, велике різноманіття контрацептивних засобів, перехід від традиційної до сучасної моделі сім'ї та емансипація сучасної жінки.

IV. Висновки

Як висновок, можемо стверджувати, що лише комплексне врахування таких структурних компонентів репродуктивних стратегій як потреби у дітях, репродуктивних норм, установок та відповідних мотивів, сприятимуть розумінню відповідних репродуктивних стратегій. Зрештою, репродуктивні стратегії вважаємо базисною детермінантою реалізації репродуктивної поведінки, а отже, реалізацією того чи іншого репродуктивного рішення.

Література

- [1] Голод С.И. Что было пороками, стало нравами [Текст]/С.И.Голод–М.:Ладомир, 2005.–С.206-210.
- [2] Дікова-Фаворська Д.М. Репродуктивні практики в контексті молодіжної повсякденності: фактори актуалізації: Автореф. дис. на здобуття ступеня кандидата соціологічних наук: спеціальність 22.00.04 “Спеціальні та галузеві соціології”/ Д. М. Дікова-Фаворська.– Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна.–Харків, 2008.–25с.
- [3] Прибиткова І.М. Основи демографії:Посібник для студентів гуманітарних і суспільних факультетів вищих навчальних закладів/ І.М.Прибиткова.–К.: “АртЕк”,1995.–256с., іл. ISBN 5-7707-8869-0.